

Sygn. akt IV U 18/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 marca 2016 roku

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Joanna Król-Szymielewicz

Protokolant: Katarzyna Bakalarczyk-Kielak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 mara 2016 roku we W.

sprawy z odwołania K. J.

przy udziale M. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

z dnia 28 lutego 2013 roku, Nr (...)

o zasiłek chorobowy

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 28 lutego 2013 roku, Nr (...) w ten sposób, że odstępuje od żądania zwrotu na fundusz chorobowy od K. J., prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) w B. nienależnego zasiłku chorobowego za okres od 30 lipca 2012 roku do 11 stycznia 2013 roku, wypłaconego zainteresowanej M. S. w kwocie 18.061,81 złotych wraz z odsetkami w kwocie 687,28 złotych – łącznie 18.749,09 złotych;

II. zalicza koszty sądowe na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

Płatnik składek K. J. w dniu 02.04.2013r. wniósł odwołanie od decyzji (...) Oddział we W. z dnia 28.02.2013r., znak (...), którą ZUS zobowiązał płatnika K. J. do zwrotu na fundusz chorobowy nienależnego zasiłku chorobowego za okres od 30.07.2012r. do 11.01.2013r. wypłaconego ubezpieczonej M. S. w kwocie 18 061,81 zł wraz z należnymi odsetkami w wysokości 687,28 zł, łącznie 18 749,09 zł.

W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji ZUS wskazał, że w tut. Oddziale tego organu rentowego zostało zgłoszone roszczenie o zasiłek chorobowy za okres od 30.07.2012r. do 11.01.2013r. dla M. S.. W zaświadczeniu płatnika składek ZUS Z-3 pracodawca – K. J., potwierdził, że M. S. jest u niego zatrudniona od dnia 06.07.2012r. W efekcie organ rentowy zrealizował wypłatę zasiłku chorobowego dla M. S. za okres od 30.07.2012r. do 11.01.2013r.

Wszczęto jednak postępowanie kontrolne w celu sprawdzenia zasadności zgłoszenia M. S. do ubezpieczenia społecznego z tytułu zatrudnienia w firmie (...) w B.. W wyniku tego postępowania organ rentowy wydał decyzję z dnia 05.02.2013r. Nr (...)1/400/U-419/13, w myśl której M. S. od 06.07.2012r. nie została objęta obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym, rentowym, wypadkowym i chorobowym jako pracownik u płatnika składek K. J.. Na tej podstawie organ rentowy stwierdził, że do wypłaty zasiłku chorobowego dla M. S. za okres od 30.07.2012r. do 11.01.2013r. doszło z winy pracodawcy poprzez nieuprawnione poświadczenie w zaświadczeniu płatnika składek stosunku pracy łączącego płatnika z M. S..

W odwołaniu od w/w decyzji płatnik składek K. J. wskazał, że powyższa decyzja ZUS jest niezasadna, gdyż w protokole kontroli, przeprowadzonej u płatnika przez organ rentowy w kwestii zasadności zgłoszenia M. S. do ubezpieczenia społecznego z tytułu zatrudnienia w jego firmie, nie zawarto żadnych zaleceń pokontrolnych i nie znalazła się tam jakakolwiek informacja o nieprawidłowościach. W związku z tym płatnik podniósł, że jeśli wskazany protokół kontroli stanowił podstawę do wydania przez ZUS zaskarżonej decyzji z dnia 28.02.2013r., to decyzja ta jest dla płatnika zupełnie niezrozumiała.

W odpowiedzi na odwołanie płatnika składek, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. wniósł o oddalenie odwołania z uwagi na brak podstaw prawnych do jego uwzględnienia. Zarzucił, że zebrany przez organ rentowy materiał dowodowy w toku postępowania kontrolnego przeprowadzonego u płatnika składek nie daje podstaw do przyjęcia, iż M. S. wykonywała zatrudnienie w ramach umowy o pracę u płatnika składek. Zdaniem organu rentowego, strony umowy miały na celu obejście przepisów prawa, a zawarcie umowy o pracę należy ocenić w świetle art. 83 §1 k.c., jako czynność nieważną.

Nadto organ rentowy wskazał, iż M. S. odwołała się od decyzji ZUS z dnia 05.02.2013r. Nr (...)1/400/U-419/13, stwierdzającej, iż M. S. od 06.07.2012r. nie została objęta obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym, rentowym, wypadkowym i chorobowym jako pracownik u płatnika składek K. J..

ZUS podniósł także, że w myśl art. 84 ust.6 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. 2015, poz.121), jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość, obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, o których mowa w ust.1, obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 05.08.2015r., sygn. akt IV U 218/13 oddalił odwołanie płatnika składek K. J. od decyzji ZUS z dnia 28.02.2013r. (k.27).

W uzasadnieniu swego wyroku Sąd wskazał, iż ustalił, że Sąd Okręgowy we Wrocławiu IX Wydział Ubezpieczeń Społecznych prawomocnym wyrokiem z dnia 12.05.2014r., sygn. akt IX U 757/13 oddalił odwołanie M. S. od decyzji ZUS z dnia 05.02.2013r. Nr (...)1/400/U-419/13.

W konsekwencji Sąd Rejonowy stwierdził, iż M. S. nie przysługiwało prawo do zasiłku chorobowego za okres od 30.07.2012r. do 11.01.2013r., gdyż nie podlegała ona w tym okresie ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia w firmie płatnika K. J.. Dlatego płatnik K. J., na podstawie cyt. art. 84 ust.6 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, jest zobowiązany do zwrotu na fundusz chorobowy zasiłku chorobowego wypłaconego M. S. za okres od 30.07.2012r. do 11.01.2013r.

Od powyższego wyroku płatnik składek K. J. wywiódł apelację (k.38-41), w której zarzucił:

- naruszenie art. 22 §1 k.p. w zw. z art. 734 k.c. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że płatnika nie łączył stosunek pracy z M. S.,
- naruszenie art. 83 §1 k.c. poprzez przyjęcie, że umowa zawarta z M. S. miała charakter pozorny,
- naruszenie art. 233 §1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego poprzez ustalenie, że praca nie miała być w ogóle wykonywana przez M. S. w firmie płatnika składek, a M. S. została zatrudniona wyłącznie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu IX Wydział Ubezpieczeń Społecznych na skutek apelacji organu rentowego, wyrokiem z dnia 27.11.2015r., sygn. akt IX Ua 98/15 uchylił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania (k.58).

W uzasadnieniu swego orzeczenia Sąd Okręgowy polecił, aby Sąd Rejonowy przy ponownym rozpoznaniu sprawy wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanej M. S.. Bowiem uszło uwadze Sądu rejonowego, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Okręgowym we Wrocławiu z odwołania M. S. od decyzji ZUS z dnia 05.02.2013r. Nr (...)1/400/U-419/13, pracodawca K. J. był wezwany do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego.

Ponadto Sąd Okręgowy zważył, iż koncepcja rozstrzygnięcia tej sprawy przyjęta przez Sąd I-wszej instancji pozostaje w oderwaniu od dorobku orzecznictwa Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy w wyroku z 10.06.2008 r., I UK 376/07, OSNP 2009 Nr 21-22, poz. 295 m. in. wskazał, że obowiązek zwrotu wypłaconych nienależnie świadczeń z ubezpieczenia społecznego obciąża płatnika składek w myśl art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych tylko wówczas, gdy ich pobranie spowodowane było przekazaniem przez niego nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość, a jednocześnie brak jest podstaw do żądania takiego zwrotu od osoby, której faktycznie świadczenie to wypłacono, bowiem nie można uznać, że pobrała je nienależnie w rozumieniu art. 84 ust. 2 ustawy systemowej.

Podobne stanowisko zajęto też w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17.01.2012 r., I UK 194/11, niepubl., w którym Sąd Najwyższy trafnie uznał, że obowiązek zwrotu wypłaconych nienależnie świadczeń z ubezpieczeń społecznych obciąża płatnika składek tylko wówczas, gdy brak jest podstaw do żądania takiego zwrotu bezpośrednio od osoby, której to świadczenie wypłacono, ponieważ nie można uznać, że pobrała je nienależnie w rozumieniu art. 84 ust. 2 ustawy.

Zasadą wynikającą z art. 84 ust. 1 jest więc obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia przez osobę, która je pobrała. W związku z powyższym płatnik składek nie jest zobowiązany do zwrotu świadczeń nienależnie pobranych przez inne osoby, wówczas gdy obowiązujące przepisy umożliwiają dochodzenie zwrotu od osoby, której świadczenie faktycznie wypłacono (art. 84 ust. 6).

Jeżeli strony umowy o pracę nie zamierzają wywołać skutku prawnego w postaci nawiązania stosunku pracy, a ich oświadczenia uzewnętrznione umową o pracę zmierzają wyłącznie do osiągnięcia skutku z ubezpieczenia społecznego, to taka umowa jako pozorna jest nieważna (art. 83 § 1 k. c.). Okoliczność, że zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych dokonuje rzekomy pracodawca, nie oznacza, że rzekomy pracownik wnioskując o świadczenie z ubezpieczeń społecznych z powołaniem się na objęcie go takimi ubezpieczeniami w związku z zawarciem umowy o pracę, nie wprowadza świadomie w błąd organu rentowego w rozumieniu art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 06.08.2013 r., II UK 11/13, LEX nr 1375189).

Sąd Okręgowy wskazał, iż w konsekwencji to od pracownika – pobierającego świadczenia z ubezpieczeń społecznych organ rentowy winien żądać zwrotu nienależnie wypłaconego świadczenia.

Ponadto zaś Sąd Okręgowy zważył, że zgodnie z art. 365 § 1 k. p. c. orzeczenia prawomocne wiążą nie tylko strony i Sąd, który je wydał, lecz również i inne Sądy oraz organy państwowe i organy administracji publicznej. W świetle ustaleń poczynionych w prawomocnie zakończonej sprawie IX U 757/13, M. S. nie była objęta ubezpieczeniem chorobowym, albowiem nie istniał do tego żaden tytuł, a tym samym wypłacony jej zasiłek był świadczeniem nienależnym.

Po wpisaniu sprawy pod nową sygnaturę akt w Sądzie Rejonowym, postanowieniem z dnia 25.01.2016r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹¹ §2 k.p.c. wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanej M. S. (k.64).

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, mając na względzie wytyczne Sądu Okręgowego, Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. zostało zgłoszone roszczenie o zasiłek chorobowy za okres od 30.07.2012r. do 11.01.2013r. dla pracownika M. S.. W zaświadczeniu płatnika składek ZUS Z-3 pracodawca – K. J. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) w B., potwierdził, że M. S. jest u niego zatrudniona od dnia

06.07.2012r. W efekcie organ rentowy zrealizował wypłatę zasiłku chorobowego dla M. S. za okres od 30.07.2012r. do 11.01.2013r. w kwocie 18 061,81 zł.

Organ rentowy wszczął jednak postępowanie kontrolne w celu sprawdzenia zasadności zgłoszenia M. S. do ubezpieczenia społecznego z tytułu zatrudnienia w firmie (...) w B.. W wyniku tego postępowania organ rentowy wydał decyzję z dnia 05.02.2013r. Nr (...)1/400/U-419/13, w myśl której M. S. od 06.07.2012r. nie została objęta obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym, rentowym, wypadkowym i chorobowym jako pracownik u płatnika składek K. J..

Sąd Okręgowy we Wrocławiu IX Wydział Ubezpieczeń Społecznych prawomocnym wyrokiem z dnia 12.05.2014r., sygn. akt IX U 757/13 oddalił odwołanie M. S. od decyzji ZUS z dnia 05.02.2013r. Nr (...)1/400/U-419/13.

Dowód: - akta Sądu Okręgowego we Wrocławiu IX Wydział Ubezpieczeń Społecznych, sygn. IX U 757/13, a w nich wyrok z dnia 12.05.2014r. wraz z uzasadnieniem;

- przesłuchanie płatnika składek K. J.: k.80;

- przesłuchanie zainteresowanej M. S.: k.80.

Mając na uwadze wydaną decyzję z dnia 05.02.2013r. Nr (...)1/400/U-419/13, (...) Oddział we W. decyzją z dnia 28.02.2013r., znak (...), zobowiązał płatnika K. J. do zwrotu na fundusz chorobowy nienależnego zasiłku chorobowego za okres od 30.07.2012r. do 11.01.2013r. wypłaconego ubezpieczonej M. S. w kwocie 18 061,81 zł wraz z należnymi odsetkami w wysokości 687,28 zł, łącznie 18 749,09 zł.

Dowód: - akta ZUS.

Mając na uwadze powyższe ustalenia stanu faktycznego, Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie płatnika składek K. J. od decyzji ZUS z dnia 28.02.2013r., znak (...), podlegało uwzględnieniu jako uzasadnione.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż ustalając stan faktyczny w sprawie Sąd oparł się na dowodach z dokumentów: tj. zwłaszcza na aktach ZUS-u oraz na aktach Sądu Okręgowego we Wrocławiu IX Wydział Ubezpieczeń Społecznych, sygn. IX U 757/13, w tym zwłaszcza na wyroku tego Sądu z dnia 12.05.2014r. wraz z uzasadnieniem. Ponadto Sąd oparł się wyjaśnieniach płatnika składek K. J. i na zeznaniach M. S. przesłuchanej w charakterze zainteresowanej.

Podkreślić należy, iż wyrok wydany w rozpoznawanej sprawie jest konsekwencją wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu IX Wydział Ubezpieczeń Społecznych, z dnia 27.11.2015r. sygn. akt IX Ua 98/15, którym to wyrokiem Sąd Okręgowy uchylił poprzedni wyrok Sądu Rejonowego wydany w niniejszej sprawie i przekazał sprawę Sądowi I-wszej instancji do ponownego rozpoznania.

W świetle rozważań i wytycznych Sądu Okręgowego poczynionych w uzasadnieniu w/w wyroku z dnia 27.11.2015r. sygn. akt IX Ua 98/15, zaskarżona decyzja organu rentowego z dnia 28.02.2013r., znak (...), którą to decyzją ZUS zobowiązał płatnika K. J. do zwrotu na fundusz chorobowy nienależnego zasiłku chorobowego za okres od 30.07.2012r. do 11.01.2013r. wypłaconego ubezpieczonej M. S. w kwocie 18 061,81 zł wraz z należnymi odsetkami w wysokości 687,28 zł, łącznie 18 749,09 zł – była przedwczesna.

Jak bowiem wskazał Sąd Okręgowy, zasadą wynikającą z art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. 2015, poz.121) jest obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia przez osobę, która je pobrała. W związku z powyższym płatnik składek nie jest zobowiązany do zwrotu świadczeń nienależnie pobranych przez inne osoby, wówczas gdy obowiązujące przepisy umożliwiają dochodzenie zwrotu od osoby, której świadczenie faktycznie wypłacono.

Sąd Najwyższy w wyroku z 10.06.2008 r., I UK 376/07, OSNP 2009 Nr 21-22, poz. 295 m. in. wskazał, że obowiązek zwrotu wypłaconych nienależnie świadczeń z ubezpieczenia społecznego obciąża płatnika składek w myśl art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych tylko wówczas, gdy ich pobranie spowodowane było przekazaniem przez niego nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość, a jednocześnie brak jest podstaw do żądania takiego zwrotu od osoby, której faktycznie świadczenie to wypłacono, bowiem nie można uznać, że pobrała je nienależnie w rozumieniu art. 84 ust. 2 ustawy systemowej.

Podobne stanowisko zajęto też w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17.01.2012 r., I UK 194/11, niepubl., w którym Sąd Najwyższy trafnie uznał, że obowiązek zwrotu wypłaconych nienależnie świadczeń z ubezpieczeń społecznych obciąża płatnika składek tylko wówczas, gdy brak jest podstaw do żądania takiego zwrotu bezpośrednio od osoby, której to świadczenie wypłacono, ponieważ nie można uznać, że pobrała je nienależnie w rozumieniu art. 84 ust. 2 ustawy.

Sąd Okręgowy w uzasadnieniu swego wyroku z dnia 27.11.2015r. sygn. akt IX Ua 98/15, wyraźnie wskazał, iż w konsekwencji w pierwszej kolejności to od pracownika – pobierającego świadczenia z ubezpieczeń społecznych organ rentowy winien żądać zwrotu nienależnie wypłaconego świadczenia.

Sąd ten podniósł także, iż w świetle ustaleń poczynionych w prawomocnie zakończonej sprawie IX U 757/13, M. S. nie była objęta ubezpieczeniem chorobowym, albowiem nie istniał do tego żaden tytuł, a tym samym wypłacony jej zasiłek był świadczeniem nienależnym.

Z powyższych przyczyn zaskarżona decyzja ZUS podlegała w całości zmianie na podstawie art. 477¹⁴ §2 k.p.c., a o czym Sąd orzekł w pkt. I sentencji wyroku.

W pkt. II-gim sentencji wyroku Sąd zaliczył koszty sądowe na rachunek Skarbu Państwa, gdyż strony postępowania zwolnione były od obowiązku ich poniesienia, z mocy art. 94 i art. 96 ust.1 pkt. 4 ustawy z dnia 28.07.2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398).

W związku z powyższym Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.